

VEDENJSKO - KOGNITIVNA METODA BRANJA

Branje je zapleten miselni proces in spretnost, kot npr. vožnja s kolesom. Voziti kolo ni lahko in potrebujemo mnogo vaj, preden vožnjo dobro obvladamo. Enako velja za branje.

Oktober 2003 je mag. Nada Anić iz Zagreba v Svetovalnem centru v Ljubljani predstavila svojo metodo branja, ki jo je vrsto let uspešno uporabljala pri svojem delu. Metoda je namenjena učencem s težavami pri branju.

Mnogi učenci, ki imajo težave z branjem, se branju kmalu začnejo izogibati. Ta metoda pa temelji na motivaciji za branje in urjenju branja.

ZNAČILNOSTI METODE:

- metoda ima pet stopenj,
- vsaka stopnja traja 8 dni in ima določen cilj,
- vsako stopnjo lahko podaljšamo npr. še za osem dni, če se nam to zdi koristno,
- potrebno je prekiniti z vsemi dosedanjimi vajami branja,
- vsak dan se bere samo deset minut (kar se nikomur ne zdi preveč),
- izbira ustrezne literature (manj besedila na strani, več slik, zahtevnost za dve leti nižja),
- z otrokom bere določena oseba – mediator (to je lahko eden od staršev, stari starši, starejši bratje ali sestre, učiteljica, študent,...).

Ker beremo z otroki, ki branja ne marajo, uvedemo žetone. Dogovorimo se, da bo otrok vsak dan dobil žeton, če se bo spomnil na branje, npr. pred 17:00 uro. Če zbere določeno število žetonov, dobi majhno (nematerialno) nagrado (ogled filma, igranje najljubše računalniške igrice, ...). Prav tako uvedemo žetone za zelo dobro branje (npr. otrok dobi žeton, če ima v enem dnevu samo črtice). Z žetoniranjem pri otroku povečamo motivacijo za delo oziroma branje.

1. stopnja (8 dni)

Izbrana oseba otroku bere deset minut na dan. Koristno je, da izberemo večerni čas, ko se vse umiri. Pomembno je, da je otroku prijetno ob poslušanju.

CILJ: Otroku naj branje postane zadovoljstvo.

2. stopnja (8 dni)

Otroku še vedno bere izbrana oseba, vendar pa občasno v desetminutno branje vključi otroka. Otrok naj mogoče prebere samo besedo ali krajšo poved, da bo ob tem uspešen.

CILJ: Postopno vključevanje otroka v branje. Njegovega branja ne kritiziramo in ničesar ne zahtevamo.

3. stopnja (8 dni)

Od te stopnje naprej bere deset minut na dan otrok. Ker vsi želimo vedeti, kako napredujemo, se z otrokom dogovorimo, da bomo beležili njegove napake. S črtico (I) bomo beležili napake, ki jih naredi in sam takoj popravi (to potem sploh niso napake) in s piko (.) prave napake (otrok napačno prebere in tega ne zazna). Ob koncu branja se z otrokom pogovorimo in predstavimo število enih in drugih znakov. Za boljši pregled te znake lahko prenesemo na list in prikažemo s stolpci. Tako otrok zelo jasno vidi svoj napredek.

CILJ: Navajanje otroka na točnost branja.

4. stopnja (8 dni)

Na tej stopnji beremo tako kot na 3. stopnji, le da tu merimo tudi čas. Npr. z otrokom se dogovorimo, da bomo brali dvakrat po pet minut isti tekst. Obakrat merimo število napak in na koncu spet predstavimo rezultate. Ponavadi so rezultati drugega branja boljši, kar učenca spet motivira.

CILJ: Navajanje učenca na točnost branja in usvajanje navade branja s ponavljanjem.

Po tej stopnji naredimo oceno (evalvacijo) dosedanjega dela. Skupaj z otrokom si ogledamo rezultate branja, svoje mnenje poda tudi učiteljica. Če smo otroka na začetku testirali, ponovimo testiranje še zdaj in ugotavljamo napredek.

Ponavadi otrok doseže napredek po vseh kriterijih. Največji dosežek pa je, če otrok sam poseže po knjigah in bere brez našega opominjanja. Običajno se hitrost branja ne poveča, se pa zmanjša število napak pri branju in kar je zelo pomembno - naraste motivacija za branje.

5. stopnja (1 mesec ali dlje)

Na tej stopnji pa si vzamemo čas in z otrokom predvidimo vpis v knjižnico. Izbiramo ustrezno literaturo, saj otrok zdaj sam želi brati.

CILJ: Pridobivanje in ohranjanje navade branja.

Metodo smo preizkušali tudi v Sloveniji na različnih šolah. Ugotovili smo, da lahko učenci v zelo kratkem času berejo bolj tekoče, z manj napakami, k branju pa jih ni potrebno več siliti.

Marko Kalan, učitelj

V Kranju, 15.05.2004